

DATAOMBUDSMANNENS
BYRÅ

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2022

DATAOMBUDSMANNENS BYRÅ

B 14/2023 rd

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2022

DATAOMBUDSMANNENS BYRÅ

Innehåll

Dataombudsmannens byrå tryggar rättigheter och friheter i behandlingen av personuppgifter	4
Dataombudsmannen Anu Talus: Betydelsen av tillit allt viktigare i dataekonomin.....	6
Biträdande dataombudsman Heljä-Tuulia Pihamaa: Barnens dataskydd, behandling av patient- och kunduppgifter och andra dataskyddsfrågor inom den offentliga sektorn	9
Biträdande dataombudsman Annina Hautala: Mångsidiga dataskyddsfrågor inom säkerhets- och justitieförvaltningen.....	12
Dataombudsmannens byrås år 2022 i siffror	14
Händelser år 2022.....	16
Tyngdpunktsområden för dataskyddsarbetet	18
Påföljdskollegiet: Påföljdsavgifter för överträdelser av dataskyddslagstiftningen	18
Strategin förnyades, det europeiska samarbetet blir tätare	20
Åtgärder för att lösa arbetsanhopningen, förnyade processer	21
Antalet personuppgiftsincidenter fortsätter öka	22
Handläggning av gränsöverskridande ärenden	23
Projekt till stöd av registeransvariga	25
Internationella överföringar av uppgifter och användning av molntjänster	26
Övervakning och samarbete	28
Privata och offentliga sektorn	28
Finanssektorn.....	31
Social- och hälsovården.....	33
Småbarnspedagogik och undervisningsbranschen	35
Granskningsverksamhet	37
Dataombudsmannens byrås utlåtanden till åklagare	38
Personal och ekonomi – reformen av organisationsstrukturen inleddes.....	39
Rådgivning och kommunikation – svar på informationsbehov	40
Prioriterade områden år 2023 och framtidsutsikter	42
Bilagor	
Anhängiggjorda och behandlade ärenden 2020–2022.....	44
Utlåtanden från dataombudsmannens byrå om lagstiftningsprojekt	45
Utlåtande om utvärdering och bekräftelse gällande den interna kontrollen.....	49
Riktlinjer och rekommendationer från Europeiska dataskyddsstyrelsen 2022 ..	50

Dataombudsmannens byrå tryggar rättigheter och friheter i behandlingen av personuppgifter

Dataombudsmannens byrå är en självständig och oberoende myndighet som övervakar efterlevnaden av dataskyddslagstiftningen och andra lagar som gäller behandling av personuppgifter.

Byrån främjar medvetenheten om rättigheter, skyldigheter och möjligheter som förknippas med behandling av personuppgifter. Dataombudsmannens byrå har till uppgift bland annat att utföra utredningar och granskningar, ge utlåtanden om lagstiftningsmässiga och administrativa reformer samt påföra administrativa påföljder för överträdelser av dataskyddsförordningen. Dataombudsmannen samarbetar med andra staters dataskyddsmyndigheter och representerar Finland i Europeiska dataskyddsstyrelsen.

Under 2022 var Anu Talus dataombudsmannen och Heljä-Tuulia Pihamaa biträdande dataombudsman. Jari Råman var biträdande dataombudsman fram till maj 2022. Justitie magister Annina Hautala började sin tjänst som biträdande dataombudsman i september.

Dataombudsmannens byrås samhälleliga målsättningar

- Vi främjar och tryggar människornas, företagens och samfundens verksamhetsbetingelser i det allt mer digitaliserade samhället.
- Vårt europeiska samarbete är en viktig resurs för det finländska dataskyddet.
- Vi tryggar tillgodoseendet av dataskydd i förvaltningens reform- och digitaliseringsprojekt.
- Vi tryggar dataskydd och beaktandet av konsekvenserna för dataskydd vid lagberedningsprojekt.

Mission

Dataombudsmannens
byrå är en aktiv
främjare av
ansvarsfull
digital miljö.

Dataombudsmannen Anu Talus: Betydelsen av tillit allt viktigare i dataekonomin

Betydelsen av digitalisering, dataekonomi och dataskydd diskuterades under våren 2023 vid framtidsseminariet av finansministeriets ministerarbetsgrupp för utveckling av digitalisering. Den följande trenden kommer att vara tillit. Denna tillit har ett namn: dataskydd. Dataskydd är en grundläggande rättighet som vilken den europeiska dataekonomin bygger på.

År 2022 lär redan kunna kallas för året då dataskydd etablerades. Samtidigt har det gångna året även präglats av reformer och utveckling. Även detta är ett fenomen som till en viss del har etablerats – den utvecklande teknologin och den motsvarande lagstiftningen håller dataskyddet i ett tillstånd av ständig förändring. Dataskyddsexperterna möter konstant nya utmaningar.

Det första tecknet på att situationen har blivit stabilare är antalet anhängiggjorda ärenden vid dataombudsmannens byrå. För tredje året i rad var antalet anhängiggjorda ärenden omkring 11 000. Stabiliseringen av avtalet ärenden underlättar också organiseringen av arbetet på byrån.

Ett annat tecken som visar att verksamheten blivit stabilare berör påföljdskollegiets avgöranden. Under året meddelade dataombudsmannens påföljdskollegium fem avgöranden där en påföljdsavgift påfördes. Påföljdsavgifterna var mellan 8 300 och 750 000 euro. Inget av påföljdskollegiets avgöranden överklagades vid förvaltningsdomstolen. Detta avviker tydligt från påföljdskollegiets första avgöranden som i regel överklagades oberoende av påföljdsavgiftens storlek. Ändringen lär delvis ha orsakats av att vad gäller processuella frågor har förvaltningsdomstolen bekräftat att dataombudsmannens byrås förfaringssätt motsvarar lagens krav. Det är inte längre fråga om någon ny påföljd heller, utan man har börjat få en känsla av påföljdsavgifternas storlek och förståelse för deras allmän europeiska nivå. Påföljdsavgifter påfördes bland annat i situationer som handlade om personuppgiftsansvariges kärnverksamhet, de interna förfaringsmodellerna var bristfälliga eller man hade velat undvika samarbete med myndigheten.

Av andra avgöranden kan nämnas avgörandet om Skatteförvaltningens för omfattande insamling av uppgifter, biträdande dataombudsmannens beslut om att den registrerades granskningsrätt inte är ett sätt för myndigheten att skaffa information samt biträdande dataombudsmannens beslut där det konstaterades att positionsdatafunktionen på arbetstagares datorer inte kan vara automatiskt påslagna.

Ett tema som tycks vara vanlig är också internationella överföringar av personuppgifter. Europeiska dataskyddsstyrelsens koordinerade åtgärd under 2022 handlade om användningen av molntjänster i den offentliga sektorn. Samtidigt behandlar flera olika EU-länder så kallade 101 dalmatiner-fall som har samma kärnfråga – dataöverföringar till tredjeländer. Av dataombudsmannens byrås beslut kan nämnas biträdande dataombudsmannens beslut om Helmet-bibliotek som handlade om användningen av Google Analytics och dataöverföringar. Under våren framskred likvärdighetsbeslutet om USA:s dataskydd efter president Bidens besök i Europa, och EU-kommissionen publicerade utkastet till sitt avgörande om likvärdighetsbeslutet i mitten av december. Dataskyddsstyrelsen gav ett utlåtande om frågan i början av år 2023. Frågan kommer säkert även framöver att utgöra ett centralt tema på dataskyddsforum.

Utöver internationella dataöverföringar kommer de aktuella frågorna under de kommande åren sannolikt att innefatta artificiell intelligens. Lagstiftningsprojekt om AI har inletts både nationellt och på EU-nivån. Redan nu ställer de lagändringar som riksdagen godkänt ramvillkoren för automatiskt beslutsfattande vid myndighetsbeslut. Detta är en utvecklingstrend som vi förhoppningsvis kan utnyttja även i vår egen verk-

samhet. Under 2022 har dataombudsmannens byrå börjat använda en screeningprocess för anhängiggjorda ärenden. Detta skulle utgöra en bra grund för automatiskt beslutsfattande.

Dataskyddsstyrelsens tvistlösningsförfarande etablerade också sin plats under år 2022 som en samarbetsform mellan tillsynsmyndigheterna. Under året gav dataskyddsstyrelsen fem tvistlösningsbeslut. Ett av dem handlade om Metas (Instagram) behandling av personuppgifter av barn utan en adekvat behandlingsgrund. Till följd av dataskyddsstyrelsens beslut påförde den irländska dataskyddsmyndigheten en administrativ påföljdsavgift på 405 miljoner euro. Genom tvistlösningsförfarandet gav dataskyddsstyrelsen också beslut som handlade om riktad marknadsföring och den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter för riktad marknadsföring på Instagram, WhatsApp och Facebook.

Dataombudsmannens byrå började implementera byråns nya strategi som blev färdig under 2022. Strategins prioriterade områden är EU-samarbete, ett kundorienterat arbetssätt, samarbete med intressentgrupperna och välbefinnande i arbetet. I samband med den nya strategin fick dataombudsmannens byrå också en ny vision. Sammansättningen av byråns ombudsmän ändrades under hösten när Annina Hautala började sin tjänst som en ny biträdande dataombudsman.

Byrån slutförde ett tvåårigt projekt där ett verktyg för små och medelstora företag utvecklades. Verket publicerades för att fritt kunna användas av alla och utvecklas vidare. Vi inledde också ett nytt projekt som finansieras av EU-kommissionen. Syftet med det nya projektet är att förbättra barnens dataskydd.

Vi återupplivade också tidigare praxis som fått vila under coronatiden. De nordiska tillsynsmyndigheterna höll sitt möte i Helsingfors. Mötena har alltid anordnats på en plats som ligger nära till vatten. Möten för de nordiska tillsynsmyndigheterna hade varit på paus under coronatiden. Dessa möten har anordnats sedan år 1988.

Flera av de teman som behandlats under år 2022 kommer att få ännu större betydelse under år 2023. Europeiska dataskyddsstyrelsen höll ett möte under våren 2022 i Wien för att diskutera hur verksamheten skulle kunna effektiveras. I tillsynsmyndigheternas gemensamma yttrande betonades betydelsen av allt tätare samarbete. Dataskyddsstyrelsen uppmanade också EU-kommissionen att komplettera den allmänna dataskyddsförordningen för att samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna ska kunna bli smidigare. Till exempel tillsynsmyndigheternas gemensamma, koordinerade åtgärder etablerades också som en samarbetsform. Den andra koordinerade åtgärden i ordningen där man kartlägger personuppgiftsansvarigas situation inleddes i början av år 2023.

Kommissionens dataförordningar kommer att ha stor betydelse både under 2023 och senare. Kommissionen vill effektivera den digitala inre marknaden. Allt bygger på tillit, och människan ligger i centrum. Det väsentliga för framgångsrikt genomförande av dataförordningarna är att tillsynsmyndigheterna har tydliga ansvarsområden. Myndighetens behörighet var också ett av dataombudsmannens prioriterade områden under 2022. Effekten av de reviderade dataförordningarna och de åtgärder som ska effektivera verksamheten kommer att märkas under de kommande åren.

Anu Talus
Dataombudsmannen

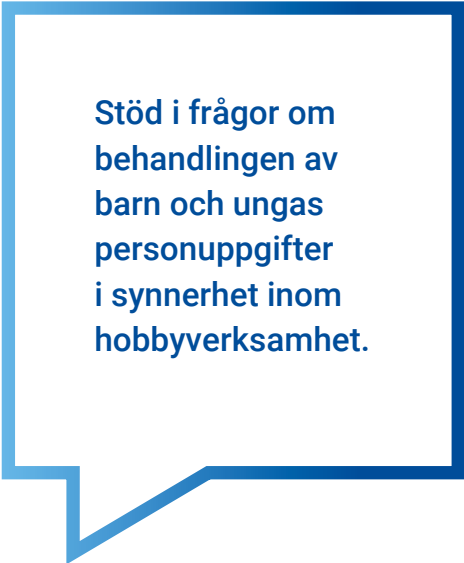
Biträdande dataombudsman
Heljä-Tuulia Pihamaa:

Barnens dataskydd, behandling av patient- och kunduppgifter och andra dataskydds- frågor inom den offentliga sektorn

Dataskyddsåret 2022 var väldigt händelserikt precis som året innan. Mitt ansvarsområde omfattar dataskyddsfrågor som främst hänför sig till den offentliga sektorn och nationella dataskyddsfrågor, till exempel frågor om tillämpningen av dataskyddslagen inom social- och hälsovården, utbildningssektorn och arbetslivet. Under året behandlade vi såväl frågor om användningen av de registrerades rättigheter och registeransvarigas anmälningar om personuppgiftsincidenter som begäranden om föregående samråd. Aktuella frågor handlade bland annat om behandlingen av barns personuppgifter, webbsidornas spårningsteknologier samt laglig behandling av hälsouppgifter.

Som under tidigare år utgjorde ärenden som förknippas med social- och hälsovården den största branschen för dataombudsmannens byrå under 2022 mätt i antalet anhängiggjorda ärenden. Största delen av de anhängiggjorda ärendena var anmälningar av personuppgiftsincidenter och frågor om användningen av den registrerades lagstadgade dataskyddsrättigheter såsom rätten att granska sina uppgifter och begäranden att radera uppgifter.

På grund av uppgifternas användningsändamål leder begärandena i praktiken väldigt sällan till att patient- och klientuppgifter inom social- och hälsovården beordras att korrigeras eller rade-

**Stöd i frågor om
behandlingen av
barn och ungas
personuppgifter
i synnerhet inom
hobbyverksamhet.**

ras. I praktiken är det aldrig möjligt att radera alla patient- och klientuppgifter inom hälso- och sjukvården, och till exempel diagnostiska uppgifter som en yrkesperson inom hälsovården har registrerat kan inte beordras att raderas.

Den reglerade social- och hälsovårdsbranschen har ett tydligt behov av myndighetsanvisningar, varför vi under hösten 2022 publicerade en guide om behandlingen av klientuppgifter inom socialvården. I guiden presenteras bland annat dataombudsmannens byrås avgörandepraxis. Anvisningarna om anmälning av personuppgiftsincidenter från 2021 uppdaterades också med nya exempel på dataombudsmannens byrås webbplats.

Överföringen av elevvården till välfärdsområdena lyfte upp dataskyddsfrågor. Frågor om utlämnande av personuppgifter inom elevvården är viktiga för aktörer som är verksamma inom studerandevårdens multiprofessionella samarbete. Dessa frågor har också stor inverkan på utvecklingen av datasystem inom undervisningsväsendet och i välfärdsområdena. Eftersom förtydligande anvisningar behövs för att trygga såväl barn och ungas välbefinnande som det multiprofessionella samarbetet, lämnade vi under årets senare del ett initiativ till utbildnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Institutet för hälsa och välfärd och Utbildningsstyrelsen med syfte att förtydliga förutsättningarna för och utfärda nationella anvisningar om utlämnande av uppgifter. Under 2022 gav vi flera utlåtanden om reformer av småbarnspedagogiken och undervisningsbranschen.

Under senare delen av 2022 gav biträdande dataombudsmannen ett avgörande som tog ställning till användningen av spårningsteknologier på myndigheternas webbplatser. I regel bör man kunna använda myndigheternas webbtjänster utan att uppgifter om besök på webbplatsen hamnar till exempel i kommersiellt bruk. Användning av spårningsteknologier får inte leda till att de registrerades personuppgifter som den registeransvariga behandlas hamnar hos utomstående i strid med lagen. Personuppgifter får inte heller överföras till USA i strid med lagen. Avgörandet handlade om användningen av till exempel verktyget Google Analytics.

Dataombudsmannens byrås påföljdskollegium behandlade ett ärende som handlade om dataskydd inom arbetslivet, behandling av arbetstagarnas hälsouppgifter. Påföljdskollegiet påförde en påföljdsavgift en registeransvarig som i strid med lagen hade sparat arbetstagarnas hälsouppgifter i personaladministrationssystemen och försummat sin skyldighet att informera arbetstagarna om behandlingen av deras personuppgifter.

Stöd i frågor om behandlingen av barn och ungas personuppgifter i synnerhet inom hobbyverksamhet. Ett tvåårigt projekt GDPR4CHILD-RN som genomförs tillsammans med Utvecklingscentralen för Informationssamhälle TIEKE rf inleddes under hösten 2022. Projektet fokuserar på främjandet av barn och ungas dataskydd inom hobbyverksamhet. Projektet finansieras av EU-kommissionen och syftar främst till att erbjuda information om behandling av personuppgifter till föreningar som anordnar hobbyverksamhet för barn.

Heljä-Tuulia Pihamaa
Biträdande dataombudsman

Biträdande dataombudsman Annina Hautala: Mångsidiga dataskyddsfrågor inom säkerhets- och justitieförvaltningen

Jag började i min tjänst som biträdande dataombudsman i september 2022. För min del gick årets sista månader till en stor del till att bekanta mig med mitt nya uppdrag, grupp och dataombudsmannens byrå. Jag fick bli en del av en kompetent och erfaren organisation, vilket underlättade betydligt min introduktion i uppgiften.

I min tjänst började jag leda dataombudsmannens byrås kundtjänstgrupp som hanterar främst dataskyddsfrågor som hänför sig till säkerhets- och justitieförvaltningen. Uppgiften är speciell i och med att tillämpningen av dataskyddsdirektivet för brottmål och dess genomförande genom dataskyddslagen för brottmål har en betydande roll i arbetet.

I synnerhet under den senare delen av året koncentrerades mycket av arbetet i beredningen av utlåtanden om lagstiftningen och höranden hos utskotten. Vi hördes bland annat om statsrådets redogörelse om underrättelselagstiftningen. Vi hördes också till exempel om propositionen om ändring av lagen om nödcentralsverksamhet

samt regeringspropositionen om personbeteckningar och beviljande av dem.

Vad gäller den teknologiska utvecklingen vill jag här ännu lyfta fram utlåtandena och hörandena om regeringens propositioner om digital identitet och om automatiskt beslutsfattande. Det bör noteras att dataskyddskraven är teknologineutrala. Vad gäller automatiskt beslutsfattande var det nödvändigt att ur dataskyddsperspektivet fästa lagstiftarens uppmärksamhet särskilt vid skyldigheten att informera de registrerade i rätt tid såsom förutsätts i dataskyddslagstiftningen och understryka att de registrerade enligt dataskyddslagstiftningen ska ha rätt att motsätta sig att bli föremål för automatiskt beslutsfattande. Diskussionen om lösningar som använder artificiell intelligens och dataskyddsfrågorna i samband med automatiskt beslutsfattande kommer att fortsätta och jag anser att det också bör fortsätta, eftersom dessa teknologier utvecklas snabbt som bäst och skapar nya möjligheter, men ger också upphov till risker ur dataskyddsperspektivet.

Som under tidigare år genomfördes granskningar av personuppgiftsansvariga planmässigt som en del av ombudsmannens tillsynsverksamhet. Granskningarna koncentrerades till den så kallade inre säkerheten. Detta kan anses vara motiverat, eftersom de registrerade har snävare direkta granskningsmöjligheter vid behandling av personuppgifter inom denna sektor. I granskningsplanen beaktades också övervakningen och inspektioner av EU-informationssystem som hänför sig till den inre säkerheten i enlighet med de särskilda bestämmelserna som gäller dem.

En central del av dataombudsmannens byrås internationella samarbete är att delta i arbetet av Europeiska dataskyddsstyrelsens underarbetsgrupper samt i arbetet av de gemensamma tillsynsgrupperna för Schengen-datasystemet (SIS II), administrationssystemet för fingeravtrycksuppgifter av asylsökanden (Eurodac) och EU:s informationssystem för viseringar (VIS).

Granskningarna under 2022 visade att personuppgiftsansvariga har tagit de observationer som framställts i tidigare granskningsberättelser på allvar och vidtagit korrigerande åtgärder. Personuppgiftsansvariga fick handledning på basis av granskningarna och uppmärksamhet fästes vid verksamhetens utvecklingsområden. Under 2022 gällde de största granskningarna informationssystemet för viseringar och Schengens informationssystem.

Vi gjorde två inspektionsbesök till Skyddspolisen och granskade lagligheten av behandlingen av personuppgifter hos Skyddspolisen på basis av registrerade begäranden samt gick igenom aktuella frågor.

Under året sysselsattes dataombudsmannen också av utlåtanden för åtalsprövning, sammanlagt i samband med 37 fall under året. Åklagaren ska höra dataombudsmannen bland annat innan åtal väcks i sekretessbrott mot personregister, brott

mot kommunikationshemlighet, dataintrång eller brott mot dataskyddet. Vid behandling av ett sådant ärende ska domstolen också ge dataombudsmannen tillfälle att bli hörd.

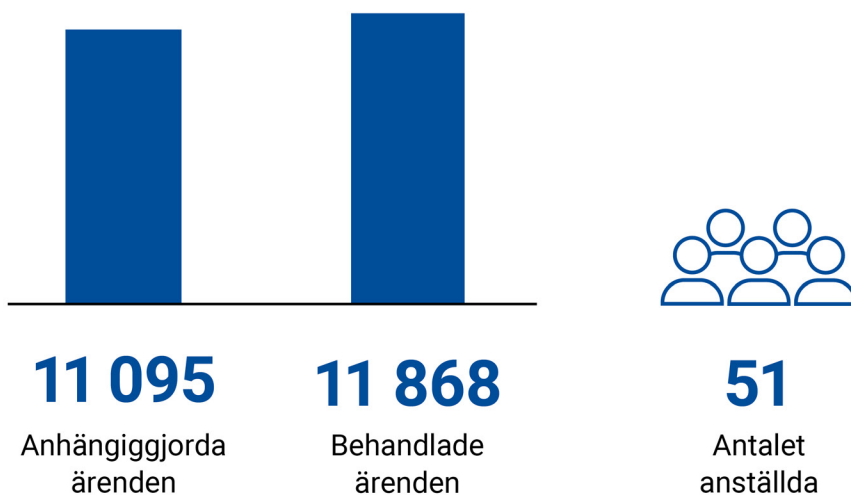
Under året använde ombudsmannen sina korrigerande befogenheter tre gånger inom säkerhets- och justitieförvaltningens verksamhetsområde. I denna översikt vill jag lyfta fram ett avgörande från februari 2022, där huvudbudskapet var att personuppgiftsansvariga inte kan använda den registrerades granskningsrätt som ett sätt för myndigheten att inhämta information. Den personuppgiftsansvariga fick en anmärkning och har beordrats sluta med sitt förfarande som strider mot den allmänna dataskyddsförordningen vad gäller kontroll av brottslig bakgrund av personer som önskar bli familjehemsföräldrar.

Under året har det skett förändringar i säkerhets- och justitieförvaltningen och dataskyddet ska motsvara dessa förändringar som kommer att fortsätta. Såväl kriget i Ukraina som den teknologiska utvecklingen och läget för Finlands inre säkerhet påverkar helheten. Den rådande situationen gör oss ännu mer medvetna om varför dataskydd är så viktigt.

Annina Hautala
Biträdande dataombudsman

Dataombudsmannens byrås år 2022 i siffror

- 5** administrativa påföljdsavgifter för dataskyddsförseelser
- 53** anmärkningar om behandlingsåtgärder i strid med dataskyddsförordningen
- 23** förordnanden att ändra behandlingsåtgärderna för personuppgifter så att de motsvarar dataskyddsförordningen
- 11** förordnanden att underrätta den registrerade om en personuppgiftsincident
- 4** varningar om att de planerade behandlingsåtgärderna sannolikt skulle strida mot dataskyddsförordningen

5 445

Anhängiggjorda
anmälningar om person-
uppgiftsincidenter

4

Inspektioner och
inspektionshelheter

2 801

Besvarade samtal vid
telefonrådgivningen

57

Utlåtanden om
lagstiftningsprojekt

18

Ledande tillsyns-
myndighet i gräns-
överskridande
ärenden

112

Deltagande till-
synsmyndighet i
gränsöverskridande
ärenden

Händelser år 2022

JANUARI

- Ett dataskyddsverktyg för små och medelstora företag lanserades (tietosuojaaapkyrityksille.fi)
- Dataskyddsdagen 2022-seminarium anordnades online
- Europeiska dataskyddsstyrelsen publicerade ett utkast till en anvisning om den registrerades granskningsrätt

FEBRUARI

- Europeiska dataskyddsmyndigheters gemensamma utredning om användningen av molntjänster i den offentliga sektorn inleddes
- Europeiska dataskyddsmyndigheter konstaterade att användning av Google Analytics på företagswebbsidor stred mot dataskyddslagstiftningen

MARS

- Flera överträdelse upptäcktes i tjänsten Henkilötieto.fi

APRIL

- Ett telemarknadsföringsföretag påfördes en påföljdsavgift för underlåtenhet att följa ett tidigare föreläggande

MAJ

- Dataombudsmannens byrås nya strategi blev färdigt
- Dataskyddsstyrelsen publicerade ett utkast till en anvisning om användning av ansiktsgenkännings-teknologier vid lagövervakning

JUNI

- Biträdande dataombudsmannen tog ställning till automatisk insamling av positionsdata från de anställdas datorer

JULI

- Statsrådet utnämnde Annina Hautala till biträdande dataombudsman från och med 1.9.
- Ett förlag påfördes en påföljdsavgift för brister i tillgodoseendet av dataskyddsrättigheter
- Försäkringsbolagen konstaterades ha samlat in hälso- och sjukvårdsuppgifter på onödigt omfattande sätt
- Dataombudsmannen konstaterade att om den registrerade begär att få granska sina egna uppgifter ska denna begäran uppfyllas innan en begäran om att radera uppgifter uppfylls

AUGUSTI

- Dataskyddsstyrelsen konstaterade att Instagrams praxis för behandling av barns var lagstridig
- Dataombudsmannens byrås och TIEKE Utvecklingscentralen för Informationssamhälle rf:s nya GDPR4CHLDRN-projekt inleddes

SEPTEMBER

- Dataombudsmannens byrå publicerade en guide om behandling av klientuppgifter inom socialvården

OKTOBER

- De nordiska dataskyddsmyndigheterna höll ett möte i Helsingfors och kom överens om att fortsätta med sitt nära samarbete
- Biträdande dataombudsmannen påminde om vikten av att beakta dataskydd i verktygen för proaktiv hälsovård

NOVEMBER

- Skatteförvaltningen fick en anmärkning för uppgiftsbegäranden som varit för omfattande
- Biträdande dataombudsmannen lade fram ett initiativ om överlåtelse av uppgifter i elev- och studeranderegister till elevhälsan

DECEMBER

- Alektum Oy påfördes en påföljdsavgift för allvarliga dataskyddsöverträdelser
- Viking Line påfördes en påföljdsavgift för olaglig behandling av personalens hälsouppgifter
- Ett företag som behandlat hälsouppgifter utan adekvat samtycke påfördes en påföljdsavgift
- Biträdande dataombudsmannen gav en anmärkning om att uppgifterna om materialsökningar på bibliotek förmedlades till det amerikanska företaget Google
- Europeiska dataskyddsstyrelsen antog tre tvistlösningsbeslut om Meta

Tyngdpunktsområden för dataskyddsarbetet

Påföljdskollegiet: Påföljdsavgifter för överträdelser av dataskyddslagstiftningen

Dataombudsmannens byrås påföljdskollegium har till uppgift att behandla ärenden som handlar om att påföra personuppgiftsansvariga eller personuppgiftsbiträden administrativa påföljdsavgifter i enlighet med dataskyddsförordningen. Påföljdskollegiet består av dataombudsmannen och de två biträdande dataombudsmännen. Dataombudsmannen är kollegiets ordförande. Under 2020–2022 har påföljdskollegiet påfört sammanlagt 17 påföljdsavgifter för överträdelser av EU:s allmänna dataskyddsförordning.

Administrativa påföljdsavgifter är en av de korrigerande befogenheter som dataombudsmannens byrå kan använda. Påföljdsavgiften kan påföras utöver eller i stället för andra korrigerande åtgärder, och avgiften kan vara högst 4 % av företagets omsättning eller 20 miljoner euro. Påföljdsavgiften kan inte påföras organisationer inom den offentliga förvaltningen, såsom staten och statens affärsverk, kommuner och församlingar. Påföljden ska vara avskräckande, effektiv och proportionell.

Administrativa påföljdsavgifter påfördes sammanlagt fem organisationer. Överträdelser som lett till en påföljdsavgift handlade ofta särskilt om frågor om tillgodoseendet av den registrerades rättigheter samt bristfällig praxis vid behandling av hälsouppgifter. Under våren 2022 påfördes för första gången en påföljdsavgift för att den personuppgiftsansvariga inte hade följts dataombudsmannens tidigare åläggande. Påföljdsavgifterna var mellan 8 300 och 750 000 euro.

Två av ärendena behandlades inom ramverket för europeiska dataskyddsmyndigheternas gränsöverskridande samarbetsförfarande. Dataombudsmannens byrå var den ledande myndigheten. Besluten är bindande för de tillsynsmyndigheter som deltagit i ärendenas behandling.

Under 2022 påförde påföljdskollegiet fem organisationer administrativa påföljdsavgifter för överträdelser av dataskyddslagstiftningen.

- Påföljdskollegiet påförde Alektum Oy en påföljdsavgift på 750 000 euro för allvarliga dataskyddsöverträdelser. Företaget hade i regel låtit bli att besvara begäranden som handlat om de registrerades dataskyddsrättigheter. Företaget iakttog inte heller sin skyldighet att samarbeta med tillsynsmyndigheten.
- Ett telemarknadsföringsföretag påfördes en påföljdsavgift på 8 300 euro eftersom företaget inte hade följt dataskyddsombudsmannens tidigare åläggande om tillgodoseende av de registrerades granskningsrätt. Dataombudsmannen hade ålagt företaget att uppfylla en kunds begäran att få åtkomst till inspelningen av ett försäljningssamtal som hen tagit emot. Detta var dataombudsmannens byrås första avgörande där en påföljdsavgift påförs på grund av underlåtenhet att följa dataombudsmannens byrås åläggande.
- Ett förlag påfördes en påföljdsavgift på 85 000 euro på grund av brister i tillgodoseendet av dataskyddsrättigheter via bolagets e-postkanal. En del av de registrerades begäranden att granska eller radera sina uppgifter hade inte blivit tillgodosedda på grund av ett tekniskt problem med e-postdirigeringen. Bolaget borde ha sett till att testa sin e-postlåda i och med att det varit fråga om de registrerades huvudsakliga elektroniska kontaktkanal för dataskyddsfrågor.
- Påföljdskollegiet påförde Viking Line en påföljdsavgift på 230 000 euro för olaglig behandling av personalens hälsouppgifter. Bolaget har bland annat sparat arbetstagarnas hälsouppgifter i personaladministrationens system på ett sätt som bryter mot lagen. En del av de sparade diagnosuppgifterna var dessutom felaktiga och de hade sparats under en anmärkningsvärt lång tid. Det konstaterades också brister i hur företaget informerade sina anställda om behandlingen av personuppgifter.
- Ett företag som behandlat hälsouppgifter utan adekvat samtycke påfördes en påföljdsavgift på 122 000 euro. Företaget hade inte begärt ett uttryckligt samtycke av användarna av sin tjänst för behandling av personuppgiftstyper relaterade till hälsa. Företaget påfördes en påföljdsavgift för överträdelser av dataskyddsförordningen, eftersom behandlingen av hälsouppgifter är en del av företagets kärnverksamhet.

Strategin förnyades, det europeiska samarbetet blir tätare

Dataombudsmannens byrå förnyade sin strategi för åren 2022–2025 genom att fastställa de strategiska prioriteringarna, visionen och missionen för sin verksamhet.

De strategiska prioriteringarna är kundorientering, samarbete med intressentgrupperna, europeiskt samarbete samt välbefinnande på arbetsplatsen. I sin nya vision betonar dataombudsmannens byrå sin roll som aktiv främjare av en ansvarsfull digital miljö.

Under strategiperioden lägger man stor vikt särskilt vid förutsebarheten och transparensen av dataombudsmannens byrås verksamhet och beslut. Byrån har för avsikt att fördjupa samarbetsrelationerna med utvalda intressentgrupper och precisera syften och målen för samarbetet med intressentgrupperna. Dataombudsmannens byrå vill vara en trivsamt och motiverande arbetsplats som de främsta sakkunniga inom dataskydd söker sig till och engagerar sig i.

Under strategiperioden fortsätter dataombudsmannens byrå också att upprätthålla sina starka samarbetsrelationer med andra europeiska aktörer. Vår avsikt är att effektivt föra fram viktiga synvinklar i de europeiska beredningsprocesserna.

Dataskyddsmyndigheterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet fördjupar sitt samarbete

I april 2022 gav EU- och EES-områdets dataskyddsmyndigheter ett gemensamt yttrande om att de nationella dataskyddsmyndigheterna kommer att fördjupa sitt samarbete i implementeringen av den allmänna dataskyddsförordningen. I yttrandet presenterades de centrala målsättningarna och åt-

gärderna för ett ännu effektivare samarbete. Dataskyddsmyndigheterna kom överens bland annat om genomförande av gemensamma tillsynsåtgärder, om att fastställa årliga prioriteter på dataskyddsstyrelsenivån samt att effektivera det gränsöverskridande informationsutbytet. Dessutom kom man överens om att fördjupa samarbetet i strategiskt betydande gränsöverskridande ärenden.

En av Europeiska dataskyddsstyrelsens målsättningar är medlemsstaternas enhetlig tolkning av lagstiftningen samt att etablera de nya behörigheter som EU:s nya datareglering fört med sig. I oktober lämnade dataskyddsstyrelsen en sammanfattning till Europeiska kommissionen om administrativa förfaranden som dataskyddsstyrelsen önskar bli harmoniserade på EU-nivån.

De nordiska dataskyddsmyndigheternas möte i Helsingfors

De nordiska dataskyddsmyndigheterna höll ett möte i oktober 2022 i Helsingfors. Under mötet diskuterade dataskyddsmyndigheterna från Sverige, Norge, Danmark, Island, Finland, Åland och Färöarna det nordiska samarbetet och aktuella dataskyddsfrågor.

Dataskyddsmyndigheterna kom överens om att intensifiera sitt praktiska samarbete genom utbyte av information och bästa praxis bland annat i frågor om barn och onlinespel, offentlighetslagstiftningen, ärendehantering och det europeiska hälsodataområdet. I sin deklaration underströk dataskyddsmyndigheterna att övervakningen av dataskyddsbestämmelserna inte bör splittras upp till följd av EU:s nya förordning om digitala marknader. Dessutom efterlyser dataskyddsmyndigheterna tillräckliga resurser om dataskyddsmyndigheterna kommer att tilldelas ytterligare uppgifter.

Åtgärder för att lösa arbetsanhopningen, förnyade processer

Antalet anhängiga ärenden vid dataombudsmannens byrå ökade under en lång tid efter det att den allmänna dataskyddsförordningen trädde i kraft. Under de senaste åren har antalet anhängiga ärenden stabiliserat sig till omkring 11 000. År 2022 anhängiggjordes sammanlagt 11 095 ärenden vid dataombudsmannens byrå. 774 fler ärenden avgjordes än vad som anhängiggjordes under året, sammanlagt 11 870 stycken.

Sedan år 2020 har dataombudsmannens byrå systematiskt vidtagit åtgärder för att lösa arbetsanhopningen. Detta projekt fortsatte också under 2022. Det ursprungliga målet med projektet var att lösa den anhopning av oavgjorda ärenden som anhängiggjorts åren 2014–2018. Därefter har projektet utvidgats att gälla alla ärenden som anhängiggjorts vid byrån.

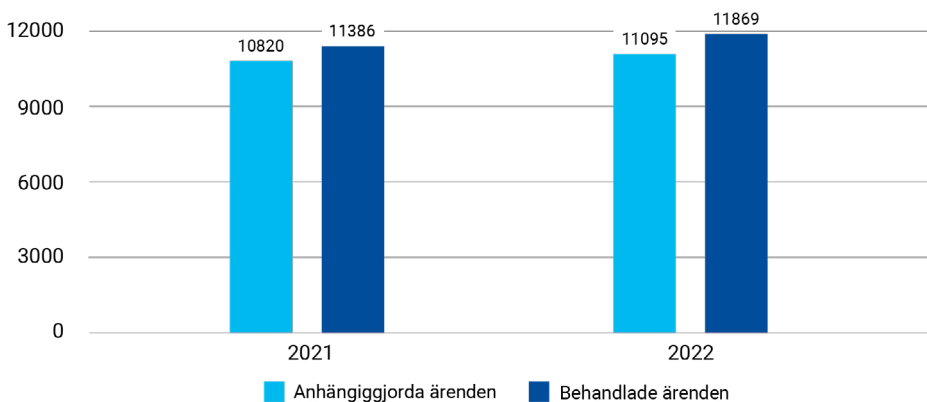
I slutet av år 2022 fanns det omkring 900 gamla ärenden som anhängiggjorts under åren 2018–2020 vid byrån. En betydande andel av dessa

är ärenden som behandlas i ett gränsöverskridande samarbete vars handläggning beror på en annan tillsynsmyndighet inom EES-området.

Under verksamhetsåret utvecklade byrån sina interna förfaringsätt för att effektivisera behandlingen av ärenden. En ny gallringsprocess infördes på byrån för ärenden som handlar om den registrerades rättigheter. Gallringen testades i ärenden som förknippas med hälsovården, och byrån bedömer huruvida förfaringsättet ska kunna tillämpas även på andra sektorer.

Förfaringsättet för prioritering och sortering av ärenden infördes på byrån under 2021. Detta förfaringsätt samt gallringsprocessen för anmälningar om personuppgiftsincidenter etablerades vid byrån. Gallringsprocessen för anmälningar om personuppgiftsincidenter har konstaterats ha effektiviserat behandlingen av anmälningarna markant. Under 2022 gällde nära hälften av alla anhängiggjorda ärenden vid byrån anmälningar om personuppgiftsincidenter.

Anhängiggjorda och behandlade ärenden 2021–2022

Antalet personuppgiftsincidenter fortsätter öka

Anmälningar om personuppgiftsincidenter utgör den största enskilda gruppen av ärenden som anhängiggjorts vid dataombudsmannens byrå. En personuppgiftsincident ska anmälas till dataombudsmannens byrå, om incidenten kan medföra en risk för de drabbade personerna.

Under året tog dataombudsmannens byrå emot 5 445 anmälningar om personuppgiftsincidenter, vilket var drygt 660 fler än året innan. Antalet anmälda personuppgiftsincidenter har ökat för varje år, och de utgjorde redan cirka 50 % av de anhängiggjorda ärendena. Flest anmälningar kommer från reglerade områden såsom social- och hälsovården, finanssektorn och telekommunikationsbranschen.

Byrån fortsatte med den gallringsprocess för anmälningar om personuppgiftsincidenter som införts under 2021. Med gallringsprocessen har behandlingen och bedömningen av anmälningarna blivit mer effektivt och snabbare.

Under hösten gav biträdande dataombudsmannen en anmärkning till en aktör inom hälsovården för bristfälligt skydd av uppgifter. Hälsovårdsaktören anmälde en personuppgiftsinci-

dent till dataombudsmannens byrå. En datorväska med en bärbar dator, pappershandlingar och två externa hårddiskar hade blivit stulen. Datorn, hårddiskarna och pappershandlingarna innehåll bland annat klienters hälsouppgifter och uppgifter om försäkringar. Att skydda personuppgifter som sparats på den bärbara datorn enbart med ett lösenord var inte en tillräckligt bra skydds metod. Uppgifterna kunde ha skyddats till exempel med ett krypteringsprogram.

Att organisationer är beredda för personuppgiftsincidenter är en viktig del av förfarandena för informationssäkerheten och beredskapen för cyberstörningar. Cyberstörningar kan innebära en risk för allvarliga dataintrång eller dataläckage. Som en del av sin beredskap bör organisationerna kontrollera till exempel säkerheten av sina system och praxisen för anmälningar och dokumentering av personuppgiftsincidenter. Vad gäller säker behandling av personuppgifter vill dataombudsmannens byrå ur perspektivet för teknisk informationssäkerhet fästa uppmärksamhet bland annat vid att programmen är uppdaterade, åtkomsthantering, tillräcklig övervakning av datasystemen och tillräcklig loggdata.

Säker behandling av personuppgifter behandlades ofta inom den offentliga förvaltningen under året. Kriterier för bedömning av informationssäkerheten i den offentliga förvaltningen (Julkri) – Rekommendation och kriterier publicerades på våren 2022. Informationshanteringsnämnden upprättade rekommendationen i samarbete med dataombudsmannens byrå. Kriterierna innefattar för första gången ett separat avsnitt om dataskydd. Kriterierna stödjer organisationer i planeringen, genomförandet och bedömningen av datasäkerheten och skyddet av personuppgifter.

Under 2022 tog dataombudsmannens byrå emot 5 445 anmälningar om personuppgiftsincidenter.

Handläggning av gränsöverskridande ärenden

Med gränsöverskridande handläggning avses behandling av personuppgifter som

- utförs vid verksamhetsställen i fler än en EU-medlemsstat och där den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet har sin etableringsplats i fler än en medlemsstat eller
- utförs i EU vid ett enda verksamhetsställe för den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet, men behandlingen i väsentlig grad påverkar registrerade som finns i fler än en medlemsstat.

När behandlingen av personuppgifter är gränsöverskridande, övervakar dataskyddsmyndigheterna behandlingen av personuppgifter i samarbete. För ett ärende som handläggs i samarbete fastställs en ledande tillsynsmyndighet som ska samarbeta med de tillsynsmyndigheter som deltar i handläggningen av ärendet. Syftet med samarbetsmekanismen är att uppnå gemensamma beslut som är bindande för den ledande tillsynsmyndigheten och de deltagande myndigheterna och att säkerställa att EU:s allmänna dataskyddsförordning tillämpas enhetligt i de olika EU-länderna. Europeiska dataskyddsstyrelsen publicerar ett [register](#) över dataskyddsmyndigheternas beslut som fattats i gränsöverskridande samarbete.

Under året gav dataombudsmannens byrå två beslut i gränsöverskridande ärenden i egenskap av den ledande tillsynsmyndigheten. Viking Line-ärendet avgjordes i samarbete med tillsynsmyndigheterna i Sverige, Estland och Norge. Ärendet där ett företag hade behandlat hälsouppgifter utan adekvat samtycke behand-

Under 2022 fastställdes dataombudsmannens byrå som den ledande tillsynsmyndigheten i 18 ärenden och som deltagande tillsynsmyndighet i 112 ärenden.

lades i samarbete mellan EU-länderna, eftersom den tjänst som företaget erbjuder är tillgänglig i flera EU- och EES-länder. Företagets verksamhetsställe i Finland ansvarar för behandlingen av personuppgifterna, varmed dataombudsmannens byrå var den ledande tillsynsmyndigheten under utredningen. Ett av klagomålen hade anhängiggjorts i en annan medlemsstat.

I februari konstaterade de europeiska dataskyddsmyndigheterna att användningen av Google Analytics på webbplatser strider mot EU:s allmänna dataskyddsförordning. Beslutet meddelades av den franska tillsynsmyndigheten CNIL i egenskap av ledande tillsynsmyndighet. Enligt beslutet var de skyddsåtgärder som Google infört för överföring av personuppgifter via Google Analytics inte adekvata.

I ett beslut som meddelades av den belgiska tillsynsmyndigheten konstaterades Interactive Advertising Bureau Europe (IAB Europe) vara ansvarigt för försummelse av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen. Beslu-

Under året lämnade dataombudsmannens byrå sammanlagt tre invändningar om tillsynsmyndigheternas beslutsutkast i gränsöverskridande ärenden.

tet fattades i ett samarbete mellan dataskyddsmyndigheterna. Enligt beslutet uppfyllde IAB Europes Transparency & Consent Framework (TCF) inte kraven i dataskyddsbestämmelserna.

Under året utvecklade dataombudsmannens byrå nya förfaringsätt för handläggning av gränsöverskridande ärenden. Med de nya processerna förtydligades bland annat vilka faktorer dataombudsmannens byrå som ledande tillsynsmyndighet i ett ärende ska beakta samt hur invändningar mot ett beslutsutkast ska beaktas i avgörandet. Förfarandet för invändningar mot andra tillsynsmyndigheters beslutsutkast utvecklades vidare.

Under året antog Europeiska dataskyddsstyrelsen flera tvistlösningsbeslut rörande Meta Platforms Ireland Limited. I september påförde den irländska dataskyddsmyndigheten på basis av dataskyddsstyrelsens tvistlösningsbeslut Meta en påföljdsavgift på 405 miljoner eu-

ro för överträdelse av dataskyddsförordningen vid behandling av personuppgifter av barn på Instagram. Dataskyddsstyrelsen ansåg att Meta behandlade barns personuppgifter lagstridigt utan någon tillämplig behandlingsgrund.

Dataskyddsstyrelsens beslut som meddelades i december handlade om behandling av personuppgifter på Facebook, Instagram och WhatsApp. Dataskyddsstyrelsen konstaterade att Meta inte har haft en laglig grund för behandlingen av personuppgifter för beteendebaserad reklam på Facebook och Instagram. Att använda användarvillkoren för Facebook och Instagram som rättslig grund för behandlingen av personuppgifter var inte befogat i och med att beteendebaserad reklam inte hör till Metas kärnverksamhet. Den irländska dataskyddsmyndigheten meddelade sitt beslut på basis av dataskyddsstyrelsens avgöranden och påförde Meta påföljdsavgifter på 390 miljoner euro. Besluten kommer att ha stor inverkan på användningen av personuppgifter i beteendebaserad reklam.

Vad gäller WhatsApp ansåg dataskyddsstyrelsen att användaravtalet inte kunde användas som rättslig grund för behandlingen av personuppgifter för att utveckla WhatsApp-tjänsten. På basis av tvistlösningsbeslutet påförde den irländska dataskyddsmyndigheten Meta en påföljdsavgift på 5,5 miljoner euro.

I mars antog Europeiska dataskyddsstyrelsen en ny riktlinje om tillämpningen av artikel 60 i den allmänna dataskyddsförordningen om samarbetet mellan den ledande tillsynsmyndigheten och de deltagande tillsynsmyndigheterna. Riktlinjen förankrades vid dataombudsmannens byrå bland annat med workshoppar för personalen.

Projekt till stöd av registeransvariga

GDPR2DSM-projektet stödde dataskyddskompetensen hos små och medelstora företag

Dataombudsmannens byrås och TIEKE Utvecklingscentralen för Informationssamhälle rf:s tvååriga GDPR2DSM-projekt med EU-finansiering fortsatte under 2022. Projektet har gett stöd till mikroföretag samt små och medelstora företag i att uppfylla dataskyddskraven. Företagen har fått kunskap och ett verktyg med vilket företagare kan testa hur dataskyddskraven uppfylls av företaget.

Webbverktyget lanserades på den internationella dataskyddsdagen i januari. Med verktyget kan företagen testa hur kraven i dataskyddsförordningen uppfylls i verksamheten, kartlägga sin roll i behandlingen av personuppgifter och öka sin dataskyddskompetens. Utöver detta verktyg samlade man även övrig information om dataskydd till stöd av små och medelstora företag på webbplatsen tietosuojaapkirityksille.fi/sv/. Dataskyddsverktygets källkod och innehåll har publicerats för att användas fritt för vidare utveckling.

Inom projektet anordnades under våren fyra regionala dataskyddsseminarier i Uleåborg, Jyväskylä, Tammerfors och Åbo. Projektets serie av webinarier fortsatte under våren och sommaren. Projektets slutseminarium anordnades i september i Helsingfors med temat utveckling av små och medelstora företagens kompetens i den föränderliga verksamhetsmiljön. Projektet finansierades av Europeiska unionens program för rättigheter, jämlikhet och medborgarskap.

Projektet GDPR4CHLDRN ökar dataskyddskompetens inom hobbyverksamheten för barn och unga

På sommaren 2022 beviljade Europeiska unionens program för rättigheter, jämlikhet och medborgar-

skap dataombudsmannens byrå och projektpartnern TIEKE rf finansiering för ett nytt projekt som främjar barn och ungas dataskydd.

GDPR4CHLDRN – Dataskydd inom hobbyverksamhet är ett tvåårigt projekt med syfte att öka dataskyddskompetensen av 13–17-åriga barn och unga, deras föräldrar samt föreningar som anordnar hobbyverksamhet. Inom projektet upprättas praktikorienterat skriftligt material och ikoner som förtydligar dataskyddsbegrepp för olika målgrupper. Inom ramen för projektet anordnas också webinarier och utbildningar om dataskydd.

Med projektet vill man främja skyddet för barn och ungas personuppgifter samt ge barn och unga information om de olika metoder med vilka de kan själva skydda och ha kontroll över sina egna personuppgifter. Målsättningen är att föreningarna framöver skulle kunna lösa frågor som hänför sig till efterlevnaden av dataskyddslagstiftningen mer självständigt i sin egen verksamhet samt att ge barn och unga och deras föräldrar kunskap om skyddet av personuppgifterna och dataskyddsrättigheterna.

Projektet inleddes i augusti 2022, och samarbetet med Finlands Scouter, Finlands Bollförbund och Finlands Olympiska kommitté samt föreningar under dessa takorganisationer inleddes i september. Det första öppna webinariet anordnades i oktober och i månadsskiftet november-december genomfördes en enkät för att kartlägga barn och ungas, deras föräldrars och föreningars dataskyddskunskaper och tankar om behandlingen av personuppgifter inom hobbyverksamhet. Under 2023 fortsätter projektet med upprättandet av material och workshoppar för föreningarna. Projektet pågår till augusti 2024.

Internationella överföringar av uppgifter och användning av molntjänster

När personuppgifter överförs till områden utanför EES eller till en internationell organisation motsvarar nivån av skyddet för personuppgifter inte alltid nivån enligt EU:s allmänna dataskyddsförordning. Därför föreskrivs det i dataskyddsförordningen om olika grunder för överföring, med vilka personuppgifter kan överföras och en nivå på dataskyddet som motsvarar EU:s krav kan garanteras.

Under året genomfördes olika åtgärder för att övervaka dataöverföringar och molntjänster både nationellt och på europeisk nivå.

Dataombudsmannens byrå deltog tillsammans med 22 dataskyddsmyndigheter och Europeiska datatillsynsmannen i Europeiska dataskyddsstyrelsens första gemensamma, koordinerade åtgärd som utredde användningen av molntjänster inom den offentliga sektorns organisationer. Tillsynsmyndigheterna utredde utmaningar i efterlevnaden av dataskyddsförordningen vid användning av molntjänster. Åtgärden inleddes i februari med en gemensam enkät till organisationerna. Åtgärden riktades mot omkring 100 organisationer inom bland annat hälso- och sjukvård, finansiering, beskattning, utbildning och IT-tjänster. Dataombudsmannens byrå valde tre aktörer inom den offentliga sektorn som föremål för åtgärden.

Under 2022 meddelade dataombudsmannens byrå sina första avgöranden om internationella överföringar av uppgifter. I december tog biträdande dataombudsmannen ställning till användningen av uppföljningsteknologier på myndigheternas webbplatser i sitt beslut. Helsingfors,

Esbo, Vanda och Grankulla fick en anmärkning på grund av att webbplatsen av huvudstadsregionens Helmet-bibliotek hade använt uppföljningsteknologier genom vilka uppgifter om böcker och annat material som användare har sökt har kunnat förmedlas till utomstående. Man hade inte definierat en adekvat grund för överföringarna av personuppgifter. Helmet-bibliotekens webbplats Helmet.fi hade använt till exempel analysverktyget Google Analytics och tjänsten Google Tag Manager.

Rättsregistercentralen lämnade en begäran om föregående samråd till dataombudsmannens byrå på grund av att Rättsregistercentralen inte i tillräcklig mån hade kunnat minska riskerna i samband med den planerade intranätslösningen för ämbetsverken. Dataombudsmannen varnade Rättsregistercentralen om att de planerade databehandlingsåtgärderna sannolikt strider mot dataskyddsförordningen. Riskerna förknippades bland annat med att uppgifter skulle överföras till myndigheter i tredjeländer på grund av myndigheternas rätt till information.

EU-domstolens så kallade Schrems II-avgörande (C-311/18) från juli 2020 preciserade de villkor under vilka personuppgifter lagligt kan överföras från ett EU- och EES-land till tredje land eller en internationell organisation. Innan personuppgifter kan överföras utanför EES-området ska den personuppgiftsansvariga eller personuppgiftsbiträdet kontrollera från fall till fall huruvida adekvat skyddsnivå för de personuppgifter som överförs kan garanteras.

I mars uppnådde EU-kommissionen och USA samförstånd om att skapa ett nytt ramverk för dataskydd mellan EU och USA. Det nya ramverket för dataskydd ("EU-U.S. Data Privacy Framework") ska ersätta Privacy Shield som ogiltigförklarats med Schrems II-domen. Principbeslutet om ramverket för dataskydd verkställdes i USA:s lagstiftning genom en presidentorder i oktober och en kompletterande förordning om besvärdomstolen. Därefter upprättade EU-kommissionen ett utkast till beslut om adekvat dataskyddsnivå i USA och lämnade utkastet till Europeiska dataskyddsstyrelsen för utlåtande. På basis av adekvansbeslutet kunde uppgifter överföras från EU-/EES-området till deltagande amerikanska företag i vissa sektorer utan separata skyddsåtgärder.

Riktlinjerna om internationella överföringar av uppgifter kompletterades under 2022 med Europeiska dataskyddsstyrelsens utkast till riktlinjer om certifiering som verktyg för internationell överföring av personuppgifter.

Europeiska dataskyddsmyndigheters gemensamma åtgärd utredde användningen av molntjänster i den offentliga sektorn.

Övervakning och samarbete

Privata och offentliga sektorn

Dataombudsmannens byrå tog ställning till flera betydande dataskyddsärenden inom den privata och den offentliga sektorn, bland annat i ärenden som handlade om uppgiftsminimering, behandlingens lagenlighet, positionsdata och den registrerades granskningsrätt.

I avgöranden som ledde till påföljdsavgifter bedömdes bland annat adekvat tillgodoseende av den registrerades rättigheter. Ett förslag påfördes en påföljdsavgift för att bolaget inte hade sett till att kontaktkanalen för dataskyddsärenden fungerade, varför en del av de registrerades begäranden att granska eller radera sina uppgifter inte hade blivit tillgodosedda. Bolaget ålades också att avstå från att kräva en underskrift på blanketten för begäranden i identifieringssyfte. Bolaget hade inte någon möjlighet att verifiera underskrifternas autencitet. Personuppgiftsansvariga får inte försvåra användningen av den registrerades rättigheter. I fråga om dataskyddsbegäranden får man till exempel inte ställa vissa formella krav utan grundad anledning.

Alektum Oy hade i regel låtit bli att besvara begäranden som handlat om de registrerades rättigheter. Organisationer som behandlar personuppgifter är skyldiga att besvara begärandena inom en månad. Om en person inte har tillgång till sina

egna uppgifter kan hen inte till exempel korrigera felaktiga uppgifter eller kontrollera lagligheten av behandlingen av personuppgifterna. De registrerades begäranden måste besvaras även om den personuppgiftsansvariga inte skulle behandla deras uppgifter.

I början av året utredde dataombudsmannens byrå verksamheten av webbplatsen henkilötieto.fi på basis av klagomål från olika företag. Webbplatsen hade erbjudit en tjänst, via vilken personer kan göra begäranden gällande sina dataskydds rättigheter till olika personuppgiftsansvariga. På webbplatsen hade man antytt att tjänsten används av hundratusentals företag. Över 99 procent av de företag som syntes på webbplatsen hade dock inte ingått avtal om att förmedla de registrerades begäranden via tjänsten. Det företag som erbjudit tjänsten hade inte något giltigt samtycke för behandlingen av personuppgifter i och med att tjänstens användare inte har vetat vilken typ av behandling de i verkligheten ger sitt samtycke till.

Syftet med granskningsrätten är att ge de registrerade en möjlighet att själva kunna kontrollera lagligheten av behandlingen av personuppgifterna. Biträdande dataombudsmannen ålade Samkommunen för social- och hälsovårdstjänster i

Kymmenedalen (Kymsote) att upphöra med sitt förfarande att kontrollera den brottsliga bakgrunden hos personer som vill bli familjehemsföräldrar, eftersom förfarandet strider mot dataskyddsförordningen. Kymsote hade upprepade gånger krävt att de som vill bli familjehemsföräldrar begär uppgifter om sig själva av polisen med stöd av rätten till insyn och lämnar uppgifterna till Kymsote för en bakgrundskontroll. Kymsote hade ingen grund i enlighet med dataskyddsförordningen att behandla uppgifter som erhållits med stöd av rätten till insyn.

I maj ålade biträdande dataombudsmannen Polisyreshögskolan att lämna videoinspelningarna av yrkesproven inom repetitionsutbildningen för utbildare i användning av maktmedel till en person som deltagit i provet till de delar där personen själv syns på inspelningarna. Polisyreshögskolan hade vägrat tillgodose den registrerades granskningsrätt med motiveringen att även andra personer syns på inspelningarna. Polisyreshögskolan kunde inte skapa sådana kopior av inspelningen där endast den deltagare som begärt videoinspelningarna skulle synas. Detta betyder dock inte att den registrerades begäran skulle ha kunnat lämnas helt obeaktad. På basis av Polisyreshögskolans redogörelse kunde man inte sluta sig till att det faktum att man syns på videoinspelningarna skulle i detta fall påverka rättigheterna och friheterna av de övriga personer som syns på inspelningarna negativt. Beslutet har inte ännu vunnit laga kraft.

Under året utredde dataombudsmannens byrå användningen av positionsdatafunktionen på datorer av anställda inom kommunsektorn och statsförvaltningen. Bakgrunden till utredningen var ett sjukvårdsdistrikts anmälan om en personuppgiftsincident, enligt vilken inställningar

som tillåter insamling av positionsdata hade varit påslagna på de anställdas arbetsstationer trots att det inte var meningen att samla in data. Sjukvårdsdistriktet fick en anmärkning för att ha positionsdatafunktionen påslagen utan grund och beordrades att radera personuppgifter som uppkommit av användningen av positionsdatafunktionen. De två leverantörerna av IT-tjänster beordrades att se till att funktionen inte automatiskt är påslagen utan grund på deras nuvarande kunders arbetsstationer.

Ett beslut om ett parkeringsbolag handlade om kravet på uppgiftsminimering. I ett parkeringsbolags betalautomater var det vid tekniska fel endast möjligt att välja ett SMS-kvitto, vilket förutsatte att man angav sitt telefonnummer. Detta stred mot dataskyddsförordningens princip om uppgiftsminimering, eftersom behandlingen av telefonnummeruppgiften inte hade varit nödvändig för att kunden skulle erhålla kvitto. Telefonnummer borde inte ha krävts av kunder som ville få ett papperskvitto.

I juni bedömde dataombudsmannen huruvida en ny ägare med stöd av den granskningsrätt som föreskrivs om i dataskyddsförordningen kan erhålla uppgifterna om ett begagnat fordons service- och reparationshistoria från en bilverkstad. Enligt beslutet är uppgifterna om ett fordons servicehistoria inte fordonets nya ägares personuppgifter, varmed den nya ägaren inte har rätt till uppgifterna uttryckligen på basis av granskningsrätten. Trots att bilverkstaden inte enligt dataskyddsförordningen har någon skyldighet att lämna ut uppgifter om ett fordons servicehistoria, utgör dataskyddsreglerna inte något hinder heller för utlämnandet av dessa uppgifter. Det kan vara möjligt att lämna ut dessa uppgifter med stöd av någon annan laglig grund.

Dataombudsmannens byrå etablerade också sin avgörandepraxis i ärenden som handlade om de registrerades rätt att be sökmotorleverantören Google radera resultat av sökningar på deras namn. Begärandena handlade bland annat om sökresultat som förknippas med de registrerades arbetsliv samt fällande domar eller åtal i brottmål. Dataombudsmannen har inte beordrat radering av länkar till sökresultat, eftersom man vid helhetsbedömningen konstaterade att länkarna till sökresultaten kunde göras tillgängliga i sökmotortjänsten utan att äventyra skyddet för de registrerades personuppgifter.

Byrån deltog aktivt i arbetsgrupperna vid Europeiska dataskyddsstyrelsen. Dataskyddsstyrelsen publicerade bland annat utkast till anvisningar om den registrerades granskningsrätt samt om användningen av ansiktigenkänningsteknologi i samband med brottsbekämpning. Dataskyddsstyrelsen gav utlåtanden bland annat om lagstiftningsförslaget om förebyggande av sexuellt utnyttjande av barn online, om EU:s förslag till en data akt och om ett europeisk hälsodataområde. I oktober godkände dataskyddsstyrelsen det första europeiska sigillet för dataskydd. Frågan handlade om kriterierna för certifieringsmekanismen Europrivacy. Dataskyddsstyrelsen gav också utlåtanden om ackrediteringen av de nationella certifieringsorgan och organ för övervakning av uppförandekoder.

Dataombudsmannens mest betydande utlåtanden handlade till exempel om regeringens proposition om automatiserat beslutsfattande och användning av chattbottar på myndigheternas webbplatser, om reformen av personbeteckningssystemet, om digital identitet samt om förslaget till en förordning om transparensen och inriktningen av politisk reklam. Byrån deltog också i flera möten med intressentgrupper tillsammans med andra myndigheter samt olika arbetsgrupper.

Finanssektorn

På finanssektorn betonades i synnerhet frågor om uppgiftsminimering och tillgodoseendet av den registrerades rättigheter.

En av dataombudsmannens viktigaste ställningstaganden var ett beslut där Skatteförvaltningen fick en anmärkning på grund av att myndigheten begärt för omfattande uppgifter om kontoöverföringar som överskrider Finlands gränser av banker som är verksamma i Finland. Skatteförvaltningen hade bett banker om uppgifter om alla kontoöverföringar som överskrider Finlands gränser under åren 2015–2021. Skatteförvaltningen borde ha begränsat de begärda uppgifterna på förhand. I samband med beslutet bedömde dataombudsmannen också Skatteförvaltningens förutsättningar för avvikelser från dataskyddsprinciperna med stöd av den nationella lagstiftningen. Finansministeriet har underrättats om ärendet för bedömning av eventuella behov att ändra lagstiftningen.

Under året utredde dataombudsmannens byrå också försäkringsbolags förfaringssätt när de begärt hälsouppgifter om personer som ansökt om försäkring och om försäkrade av hälso- och sjukvårdsaktörer för att utreda försäkringsbolagets ansvar. Det kom fram att försäkringsbolagen har begärt hälsouppgifter på onödigt omfattande sätt. Brister konstaterades i synnerhet i avgränsningen av de uppgifter som begärts och i lagenligheten av behandlingen av hälsouppgifter om personer som ansöker om försäkring.

I december påfördes inkassobolaget Alektum Oy den hittills största administrativa påföljdsavgiften i Finland. Dataombudsmannens byrå började utreda ärendet efter att ha mottagit tre klagomål om inkassobolagets verksamhet. Under utredningen kom det fram att bolaget i regel hade låtit bli att besvara begäranden som handlat om den registrerades dataskyddsrättigheter. Dessutom försvårade och bromsade företaget upp utredningen av ärendet genom att hålla sig undan för tillsynsmyndigheten.

I juli tog dataombudsmannen ställning till en fråga om tillgodoseendet av den registrerades rättigheter. En tidigare kund av en bank hade bett att få granska och radera sina egna uppgifter. Om den registrerade begär att både granska och radera uppgifter ska man tillgodose granskningsrätten innan uppgifterna raderas. Banken fick en anmärkning för bristerna i sitt förfarande. Banken hade raderat personens uppgifter innan granskningsrätten hade tillgodosetts i sin helhet.

I ett beslut som tagits i gränsöverskridande samarbete inom EU konstaterades på sommaren att ett svenskt bolag som tillhandahåller placeringstjänster inte hade underlättat användningen av de registrerades rättigheter tillräckligt. Bolaget hade bett sina kunder att skicka uppgifter som verifierar deras identitet per post trots att bolaget även hade en digital kanal som var lämplig för ändamålet. Beslutet gavs av den svenska dataskyddsmyndigheten IMY i egenskap av ledande tillsynsmyndighet. Finland, Norge och Danmark deltog i ärendets behandling.

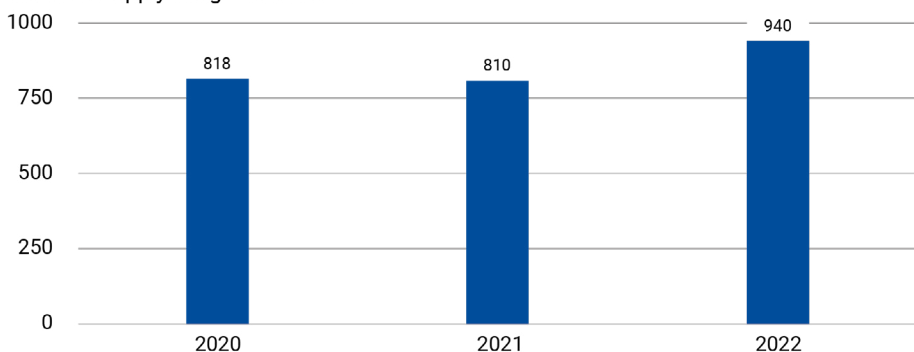
Under hösten inledde dataombudsmannens byrå en utredning om S-Bankens personuppgiftsincident. S-Banken meddelade i september om en systemstörning vid identifiering med nätbankskoder, varför en del av bankens kunder kunde i vissa situationer logga in på S-Bankens nätbank med en annan kunds koder.

Under året deltog dataombudsmannens byrå också i lagstiftningsarbete och lagberedning inom finanssektorn. Byrån deltog bland annat i lagberedningen av arbetsgruppen för konsumentkrediter. Byrån deltog också i en arbetsgrupp som finansministeriet tillsatt för förbättring av informationsutbytet i den nationella verksamheten för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. Byrån deltog aktivt även i annat lagberedningsarbete genom att ge utlåtanden om olika lagstiftningsprojekt.

En lagändring genom vilken lagringstiden för betalningsanmärkningar blev kortare trädde i kraft i början av december 2022. Dataombudsmannen påminde privatpersoner och företag om ändringen i ett pressmeddelande.

Teman som förknippas med finanssektorn syntes också i arbetsgrupperna vid Europeiska dataskyddsstyrelsen. Under hösten gav dataskyddsstyrelsen ett utlåtande om digital euro ur perspektivet för data- och integritetsskydd. Under våren skickade dataskyddsstyrelsen brev till Europeiska rådet, EU-kommissionen och EU-parlamentet om de föreslagna fyra helheter av AML/CFT-regler från 2021 och bedömning av dataskydd i samband med dem.

Anhängiggjorda ärenden: Bank- och indrivningsverksamhet, försäkringsbranschen samt kreditupplysningsverksamhet

■ Anhängiggjorda ärenden inom bank- och indrivningsverksamhet, försäkringsbranschen samt kreditupplysningsverksamhet under åren 2020–2022

Social- och hälsovården

Hälsovården utgör den största branschen för dataombudsmannens byrå mätt i antalet anhängiggjorda ärenden. Under 2022 handlade cirka 22 % av de ärenden som anhängiggjorts vid dataombudsmannens byrå hälsovården. Av dessa var omkring 80 procent anmälningar om personuppgiftsincidenter. Största delen av personuppgiftsincidenter inom hälsovårdsbranschen har orsakats av den mänskliga faktorn och drabbat ett litet antal av patienter, men det har också uppstått situationer med mer omfattande konsekvenser.

Varje anmälan om personuppgiftsincident bedöms separat. Vid bedömningen granskas i synnerhet huruvida den personuppgiftsansvariga har vidtagit adekvata korrigerande åtgärder samt meddelat de registrerade om det inträffade. Dessutom bedöms behovet att använda övriga korrigerande befogenheter.

En betydande del av anhängiggjorda ärenden handlar om användningen av den registrerades dataskyddsrättigheter. I augusti inledde dataombudsmannens byrå ett nytt gallringsförfarande i ärenden som handlar om korrigering och radering av patientuppgifter eller granskningsrätten. Med detta förfarande har man lyckats effektivt behandla begäranden som förknippas med dataskyddsrättigheterna i hälsovårdssektorn.

En etablerad avgörandepaxis tillämpas till i ärenden som handlar om korrigering och radering av patientuppgifter. Ålägganden om korrigering eller radering av patientuppgifter är sällsynta. Av patientuppgifterna kan endast sådana uppgifter raderas som vad gäller patientuppgif-

ternas användningsändamål har varit onödiga redan när uppgifterna sparats. Det är inte möjligt att radera alla patientuppgifter. Huruvida uppgifterna är felaktiga bedöms ur perspektivet för den rådande uppfattningen när anteckningen gjordes, och till exempel en medicinsk bedömning som senare konstaterats ha varit felaktig kan inte korrigeras i efterhand genom att korrigera patientuppgifterna.

Personuppgiftsansvariga ska innan personuppgifter behandlas bedöma konsekvenserna för dataskydd, om den planerade behandlingen av personuppgifter sannolikt medför en hög risk för de registrerades rättigheter och friheter. Om konsekvensbedömningen visar att behandlingen av personuppgifter skulle leda till en hög risk som den personuppgiftsansvariga inte kan minska till en godtagbar nivå, ska tillsynsmyndigheten rådfrågas innan man börjar behandla personuppgifterna. Dataombudsmannens byrå behandlade en begäran om föregående samråd på basis av vilket biträdande dataombudsmannen varnade en personuppgiftsansvarig om att den planerade behandlingen av personuppgifter sannolikt skulle leda till automatiserade enskilda beslut.

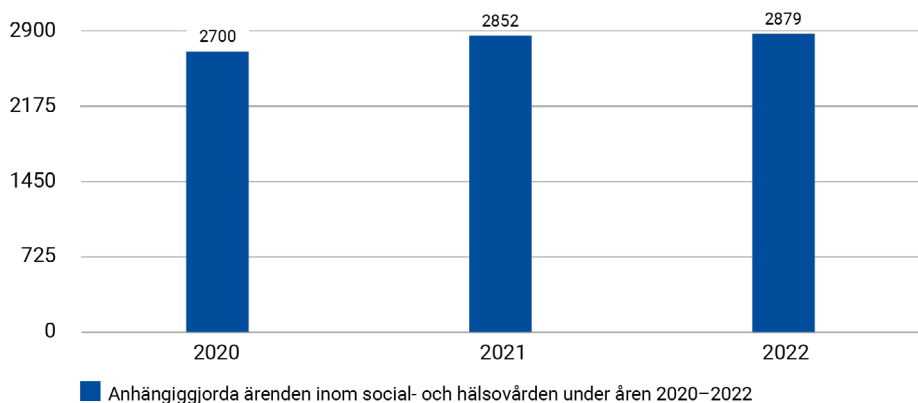
Frågor om psykotericenter Vastaamos dataintrång syntes fortfarande i byrås verksamhet under 2022. Biträdande dataombudsmannen utredde huruvida de personuppgiftsansvariga för vilka Vastaamo behandlade personuppgifter hade skött sina skyldigheter i enlighet med dataskyddsförordningen vad gäller upprättandet av ett avtal om behandling av personuppgifter. I april 2022 gav biträdande dataombudsmannen en anmärkning till sex personuppgiftsansvariga om bristerna i avtalet.

I september publicerade dataombudsmannens byrå en ny guide om behandling av klientuppgifter inom socialvården. Guiden innehåller information om dataskyddslagstiftning som ska beaktas inom socialvården och om planeringen av behandling av personuppgifter och ger anvisningar bland annat om anteckning av klientuppgifter, hur socialvårdens uppgifter ska skyddas och hur klienternas dataskyddsrättigheter ska tillgodoses.

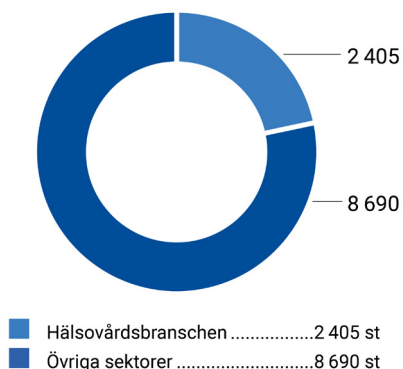
Dessutom deltog dataombudsmannens byrå i anordnandet av det årliga dataskyddsseminariet för social- och hälsovården, SohviTellu.

Dessutom deltog dataombudsmannens byrå i anordnandet av det årliga dataskyddsseminariet för social- och hälsovården, SohviTellu.

Anhängiggjorda ärenden: Social- och hälsovården

Hälsovårdsbranschens andel av ärenden som anhängiggjorts under 2022

Småbarnspedagogik och undervisningsbranschen

Under verksamhetsåret gav dataombudsmannens byrå flera utlåtanden om reformer av småbarnspedagogiken och undervisningsbranschen. Biträdande dataombudsmannen gav ett utlåtande till utbildnings- och kulturministeriet om det förslagna nationella kvalitetsbedömningssystemet för småbarnspedagogiken. Med bedömningssystemet kunde anordnare av småbarnspedagogik och tjänsteleverantörer uppfylla sin lagstadgade uppgift att bedöma sin verksamhet samt delta i den externa bedömningen av sin verksamhet. Med systemet skulle nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) också kunna genomföra externa bedömningar av småbarnspedagogiken, ge stöd till anordnare av småbarnspedagogik och tjänsteleverantörer i bedömningar och kvalitetsledning samt utveckla bedömningen.

Inom utbildningssektorn föreslogs att ett nytt register läggs till i den nationella informationsresursen för undervisning och utbildning (informationsresursen KOSKI). I informationsresursen sparas uppgifter bland annat om personer som deltar i den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen samt om personer som deltar i utbildning som handleder för examensutbildning. Biträdande dataombudsmannen gav ett utlåtande till utbildnings- och kulturministeriet om det förslagna "nationella registret för annan än reglerad utbildning" dit uppgifter om studerande inom dessa utbildningar skulle föras in. Registret skulle särskilt avse utbildning och andra kompetenstjänster som riktar sig särskilt till dem som har sysselsättning eller står utanför arbetskraften

och som kompletterar det övriga offentligt understödda utbildningsutbudet. I propositionen föreslogs också att uppgifter om grundläggande konstundervisning skulle föras in i informationsresursen KOSKI.

Biträdande dataombudsmannen gav också ett utlåtande till utbildnings- och kulturministeriet om utredningen om inrättandet av ett lärarregister och om insamlingen av uppgifter om lärare, där det föreslogs att ett nationellt lärarregister skulle lägga till informationsresursen KOSKI.

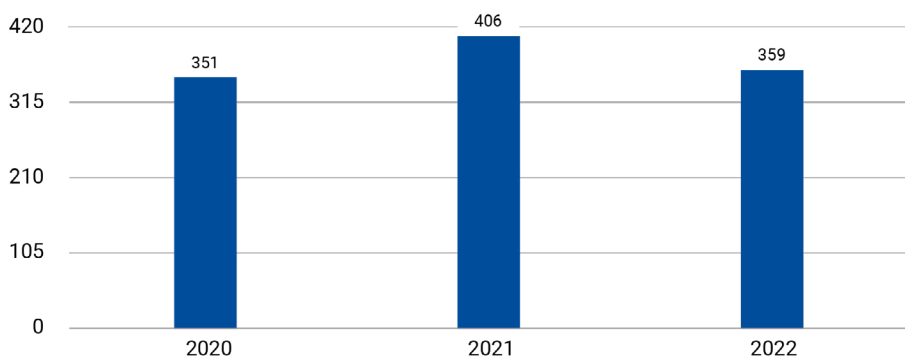
Biträdande dataombudsmannen lämnade ett initiativ till utbildnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Institutet för hälsa och välfärd och Utbildningsstyrelsen om överlämnande av elevers och studerandes uppgifter till psykolog- och kurator-tjänsterna inom elevhälsan. Initiativet ansågs vara motiverat eftersom branschen tillämpar även annan lagstiftning utöver dataskyddslagstiftningen. Elevhälsan utförs som ett multiprofessionellt samarbete mellan undervisningsväsendet och social- och hälsovårdsväsendet. Ansvaret för ordnandet av dessa tjänster överfördes från kommunerna till välfärdsområdena i början av 2023. Frågor om utlämnande av personuppgifter är viktiga för aktörer som är verksamma inom elevvårdens multiprofessionella samarbete. Dessa frågor påverkar också utvecklingen av datasystem inom undervisningsväsendet och i välfärdsområdena. Förtydligande anvisningar behövs för att trygga såväl barn och ungas välfärd som det multiprofessionella samarbetet.

Digitalisering är en del av utvecklingen även i skolan. Personuppgifter kan behöva behandlas i ett digitalt undervisningsprogram för att anordna undervisning inom den grundläggande utbildningen, men de personuppgiftsansvariga ska bedöma behandlingen av personuppgifter i samband med ett enskild digitalt undervisningsprogram separat från fall till fall.

Dataombudsmannen ansåg i sitt beslut att behandlingen av elevernas personuppgifter i samband med användningen av Googles digitala undervisningsprogram inte kunde direkt berättigas med en lagstadgad skyldighet även om fullföljandet av den lagstadgade skyldigheten är den huvudsakliga grunden för skolornas behandling av elevernas personuppgifter. Dataombudsmannen konstaterade att den personuppgiftsansvariga inte hade en faktisk möjlighet att övervaka och ge anvisningar om Googles behandling av personuppgifter, och att den personuppgiftsansvariga hade ringa möjligheter att påverka personuppgiftsbitrådets verksamhet. Beslutet har överklagats.

Mediefostran är en del av undervisningen från småbarnspedagogiken till andra stadiet och den grundläggande konstundervisningen. Enligt Utbildningsstyrelsens nationella grunder för läroplaner ingår till exempel förmåga att skydda sin personliga integritet i en teknologiserad vardag i mediefostran. Vår förhoppning är att den verktygslåda som utvecklas inom dataombudsmannens byrås och TIEKE rf:s gemensamma projekt GDPR4CHLDRN ska vara av nytta även för mediefostran.

Anhängiggjorda ärenden: Undervisningsbranschen

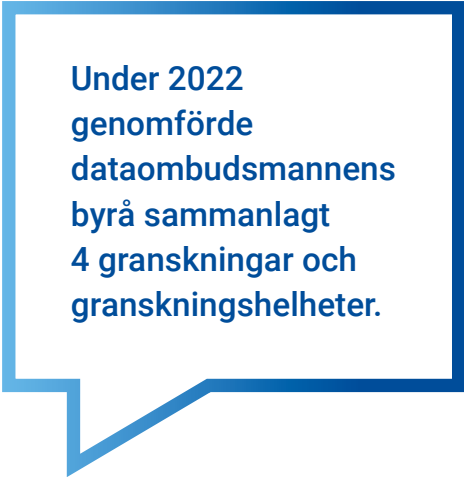
■ Anhängiggjorda ärenden inom undervisningsbranschen under åren 2020–2022

Granskningsverksamhet

Under 2022 fortsatte dataombudsmannens byrå med sitt planmässiga granskningsarbete som riktades i synnerhet på myndigheterna inom den interna säkerheten.

Enligt förordningarna om informationssystemet för viseringar och Schengens informationssystem ska den nationella tillsynsmyndigheten försäkra sig om att uppgiftsbehandling som skett inom de nationella systemen granskas minst vart fjärde år i enlighet med internationella redovisningsstandarder. Omfattande granskningar av dessa informationssystem genomfördes under 2022 både vad gäller den tekniska miljön och de rättsliga frågorna. Dessa granskningar utgjorde granskningshelheter som bestod av flera delar. På basis av granskningarna ger man anvisningar till personuppgiftsansvariga och uppmärksammar verksamhetens utvecklingsområden.

Eurodac-systemets användning av uppgifter i lagövervakningssyfte granskades såsom förutsätts i EUODAC-förordningen. Eurodac-systemet behandlar fingeravtryck av asylsökande, tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som gripits i samband med att de olagligen passerar EU:s yttre gräns.

Under 2022 genomförde dataombudsmannens byrå sammanlagt 4 granskningar och granskningshelheter.

Dessutom inleddes granskningar av Polisstyrelsen och centralkriminalpolisens central för utredning av penningtvätt vad gäller överföringar av personuppgifter till tredjeländer och internationella organisationer. Vi gjorde två inspektionsbesök till Skyddspolisen och granskade lagligheten av behandlingen av personuppgifter hos Skyddspolisen på basis av registrerades begäranden samt gick igenom aktuella frågor.

Dataombudsmannens byrås utlåtanden till åklagare

Åklagare bad dataombudsmannen om ett utlåtande för åtalsprövning i 37 ärenden. Syftet med att höra dataombudsmannen är att trygga tillräcklig dataskyddsexpertis vid dessa brott som relativt sällan är föremål för åtalsprövning. Enligt 38 kap.10 § 3 mom. i strafflagen ska åklagaren höra dataombudsmannen innan åtal väcks för dataskyddsbrott, sekretessbrott, dataintrång och kränkningar av kommunikationshemlighet.

Vid dataskyddsbrott är grundformen av gärningen att en enskild, i sig laglig användare använder ett datasystem på ett sätt som inte är förenligt med ändamålet med det. Typiskt är det fråga om en användares obehöriga datainsamling ("spionage") som inte kan motiveras med personens arbets- eller tjänsteuppgifter. Ungefär hälften av utlåtandena handlade om spionage, och det största antalet handlade om otillåten uppgiftsbehandling inom social- och hälsovården. Andra informationssystem som använts för obehörig datainsamling var polisens informationssystem, kreditupplysningar och befolkningsdatasystemet.

Till rekvisitet för dataskyddsbrott tillhör också att säkerheten av behandlingen av personuppgifter inte säkerställts eller försumrats. Under året behandlades två sådana fall, av vilka ett handlade om eventuellt straffansvar för vd:n för det personuppgiftsansvariga bolaget.

Dataintrång och kränkningar av kommunikationshemlighet handlade oftast om dataintrång på konton på sociala medier där man sedan kom åt konfidentiella meddelanden. Byrån behandlade två ärenden om användning av e-post i arbetslivet där man bedömde huruvida det var fråga om arbetsgivarens rätt att hämta och öppna e-postmeddelanden som hör till arbetstagaren i enlighet med lagen om integritetsskydd i arbetslivet eller en kränkning av kommunikationshemlighet. Under 2022 meddelade högsta domstolen sin dom (HD 2022:32) i ett fall som handlade om övervakning av en tidigare arbetstagares e-postmeddelanden.

Personal och ekonomi

– reformen av organisationsstrukturen inleddes

Under 2022 förblev dataombudsmannens byrås personalantal på samma nivå som året innan, omkring 50 personer. I slutet av året hade dataombudsmannens byrå 51 anställda. Justitie magister Annina Hautala som utnämndes till biträdande dataombudsman inledde sin tjänst i september 2022.

Under 2022 hade byrån tre kundtjänstgrupper av vilka en koncentrerade sig i huvudsak på ärenden som hänför sig till privata sektorn och gränsöverskridande ärenden, en på ärenden som hänför sig till offentliga sektorn och ärenden som behandlas nationellt och den tredje på ärenden som hänför sig till det nya dataskyddsdirektivet och dataskyddslagen. I gruppen Gemensamma funktioner ingick IT-specialsakkunniga, kommunikationer och dataskyddsbudet. Till förvaltningsenheten har man koncentrerat byråns förvaltnings-, rådgivnings- och registratorstjänsterna. I separata utvecklingsgrupper samordnas även vissa ärendehelheter, såsom praxis och projekt som hänför sig till personuppgiftsincidenter, den registrerades rättigheter och gränsöverskridande ärenden.

Under dataombudsmannens byrås strategiarbete identifierades behov som man har för avsikt att åtgärda med reformer av organisationsstrukturen och byråns arbetsordning. Reformarbetet inleddes under senare delen av år 2022 och fortsätter under 2023. Strukturen av den förnyade organisationen består av styrnings- och tillsynsenheten för privata sektorn, styrnings- och tillsynsenheten för offentliga sektorn, förvaltningsenheten och staben.

Som byråns centrala målsättning för de närmaste åren har man fastställt utveckling av den interna informationshanteringen. Under året inledde byrån projektet för införande av justitieförvaltningens ämbetsverks gemensamma ärendehanteringssystem.

Projektet för att lösa arbetsanhopningen syns fortfarande i personalens arbetsuppgifter. Projektet inleddes i början av år 2020. Arbetsinsatserna har riktats mer till behandlingen av anhängiggjorda ärenden.

Personalresurser*	2020	2021	2022
Antal anställda i slutet av året	48	55	54
Årsverken	45,6	49,1	51,9
Sjukfrånvaro, dagar/årsverk	10,7	10,4	13,2
Medelålder	39,9	40,3	39,3
Index för utbildningsnivå	6,3	6,2	6,4

* Siffrorna omfattar personalen på dataombudsmannens byrå och underrättelsetillsynsfunktionen (3 personer). Administrativt verkar underrättelsetillsynsombudsmannen i anslutning till dataombudsmannens byrå.

Ekonomi vid dataombudsmannens byrå	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Utfall 2022
Användning av omkostnadsanslag, 1 000 €	3 534	3 912	4 797	4 041
Totalkostnader, 1 000 €	3 700	4 351	-	4 450

Rådgivning och kommunikation – svar på informationsbehov

Dataombudsmannens byrås telefonrådgivning ger allmän handledning och rådgivning relaterad till dataskydd och behandling av personuppgifter. Byrån har två telefonnummer för rådgivning, ett för privatpersoner och ett för personuppgiftsansvariga och dataskyddsombud. Rådgivningen är av allmän natur och kan inte ge detaljerade eller bindande ställningstaganden till enskilda fall.

Enligt statistiken var rådgivningsnumret avsett för privatpersoner fortfarande under året mer efterfrågat än numret för personuppgiftsansvariga. Under året besvarades sammanlagt cirka 2 800 samtal vid telefonrådgivningen. Antalet minskade från året innan, men telefonrådgivningens tillgänglighet blev bättre.

I början av året var behovet av information om coronapandemin fortfarande synligt i rådgivningen. I synnerhet frågor om behandling av arbetstagarnas vaccinations- och sjukdomsuppgifter förekom ofta. Som under året innan betonades också frågorna om registeransvarigas anmälningsskyldighet vid personuppgiftsincidenter. De europeiska dataskyddsmyndigheternas ställningstagande om att användningen av

tjänsten Google Analytics på företags webbplatser stred mot lagen fick ett stort antal registransvariga att kontakta dataombudsmannen i februari.

I december påminde dataombudsmannens byrå kommunerna och välfärdsområdena om att uppdatera kontaktuppgifterna för dataskyddsombuden när välfärdsområdena inleder sin verksamhet. Även telefonrådgivningen fick förfrågningar om välfärdsområdena.

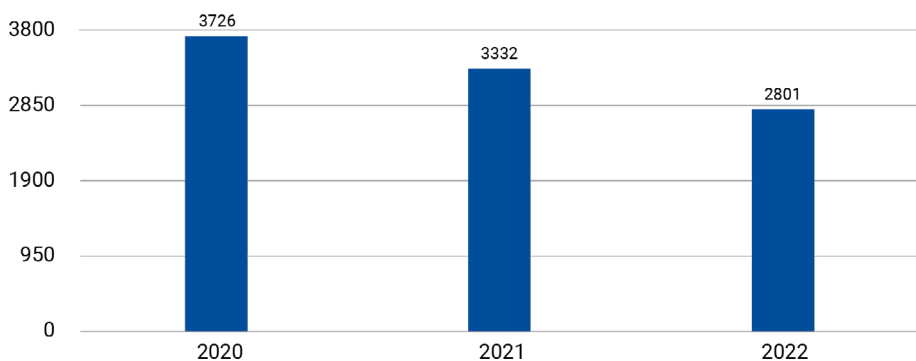
Kreditupplysningslagen ändrades i början av december 2022. En betalningsanmärkning stryks inom en månad från det att kreditupplysningsbolagen har fått kännedom om betalningen. Dataombudsmannens byrå påminde i ett pressmeddelande om att privatpersoner och företag bör i god tid kontrollera att uppgift om betalning av en fordran har antecknats i kreditupplysningsregistret. Byrån kompletterade webbplatsen med svar på ofta ställda frågor om kreditupplysning samt anvisningar om samtal och direktmarknadsföring.

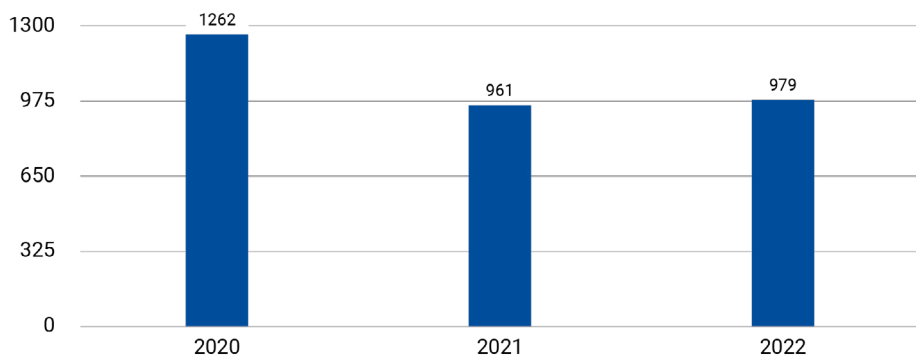
Dataombudsmannens byrå deltar i utbildningen av dataskyddsbud och andra som arbetar med dataskydd. Dataskyddsdagens seminarium anordnades för tredje gången tillsammans med Alma Talent på den internationella data-

skyddsdagen den 28 januari. På grund av coronarestriktionerna anordnades evenemanget på distans. Under senare delen av året anordnades SohviTellu-seminariet i Lahtis tillsammans med social- och hälsovårdssektorn.

Besvarade samtal i telefonrådgivningen

Dataombudsmannen i medier (omnämningar online)

Prioriterade områden år 2023 och framtidsutsikter

Syftet med EU-kommissionens datastrategi är att se till att EU går i spetsen för ett datadrivet samhälle. Kommissionen har lämnat flera förslag till rättsakter för att genomföra EU:s datastrategi och stärka den europeiska dataekonomin, till exempel dataförvaltningsakten (DGA), rättsakten om digitala marknader (DMA), rättsakten om digitala tjänster (DSA), dataakten (DA) och förordningen om artificiell intelligens (AI). De kommande datareglerna kommer också att innehålla ett förslag om det europeiska hälso-dataområdet samt en ny ePrivacy-förordning. En del av förslagen har redan framskridit eller kommer att framskrida till nationellt genomförande. För vissa förslag kommer EU-beredningen att fortsätta under år 2023.

Dataombudsmannens byrå vill betona att vid implementeringen av de nya datareglerna är det ytterst viktigt att säkerställa ett enhetligt och tydligt myndighetsramverk. Övervakningen av reglerna för skyddet av personuppgifter bör koncentreras hos dataombudsmannen. Annars finns det en risk att myndighetsverksamheten blir oenhetlig. När övervakningen centraliseras kan man även uppnå resurs- och kostnadsbesparingar jämfört med decentralisering.

Förordningen om artificiell intelligens förknippas med lagberedningen om automatiskt beslutsfattande inom offentlig förvaltning. I sitt utlåtande om lagstiftningen uppmärksammade grundlagsutskottet, med fog, transparensen av information samt delaktigheten av fysiska personer i automatiskt beslutsfattande.

Dataombudsmannens byrå har ansett att det är viktigt att man i början av den nya regeringsperioden utreder och bedömer huruvida den administrativa påföljdsavgiften i enlighet med den allmänna dataskyddsförordningen även bör gälla aktörerna i den offentliga sektorn. Enligt regeringsprogrammet ska administrativa sanktionsavgifter för kränkning av informationssäkerheten gälla den offentliga och den privata sektorn på lika grunder.

Den offentliga sektorn har en central roll i skapandet av en ansvarsfull dataekonomi. En av reformens följder skulle vara att främja adekvat beaktande av det inbyggda dataskyddet och dataskydd som standard med betydande systemprojekt i den offentliga sektorn. Dataombudsmannens byrå förväntar sig att få samarbete vid beredningen av reformen.

Dataombudsmannens byrås prioriterade områden 2023

- Den registrerades rättigheter och den särskilda ställningen av barn
- Transparent information i rätt tid
- Artificiell intelligens, automatiskt beslutsfattande och profilering
- Stöd till dataskyddsombuden
- Nya databestämmelser och dataombudsmannens befogenheter
- Europeiskt samarbete och gränsöverskridande beslutsförfarande

Bilagor

Anhängiggjorda och behandlade ärenden 2020–2022

I tabellen nedan presenteras anhängiggjorda och behandlade ärenden vid dataombudsmannens byrå 2020–2022. Statistiken har sammanställts från byråns ärendehanteringssystem vid utgången av respektive år.

Ärendegruppen Föregående samråd (hög risk) omfattar föregående samråd på grund av hög restrisk, anmälningar som förutsätts av den nationella lagstiftningen (dataskyddslagen 31 § 3 mom.) samt frågor som hänför sig till förteckningarna över behandlingsåtgärder med hög eller låg risk.

	2020 Anhängig- gjorda	2020 Behand- lade	2021 Anhängig- gjorda	2021 Behand- lade	2022 Anhängig- gjorda	2022 Behand- lade
Uppgifter enligt EU:s allmänna dataskyddsförordning och dataskyddsdirektivet						
Föregående samråd (hög risk)	107	24	88	22	71	249
Utlåtanden	391	361	392	398	408	417
Uppförandekoder	3	0	1	2	0	1
Överföring av personuppgifter	51	9	54	25	26	18
EU- och internationellt samarbete	1 108	860	811	760	1 018	1 016
Den registrerades rättigheter	984	1085	943	984	834	950
Övervakning	1 009	950	1 139	1 145	1 063	1 069
Personuppgiftsincidenter	4 275	4 139	4 786	5 056	5 446	5 663
Handledning och rådgivning	2 116	2 921	1 650	2 037	1 176	1 441
Dataskyddsbud	241	244	323	323	255	269
Sakkunnignämnden	0	0	3	4	2	2
Allmänna, ekonomi- och personalärenden	667	717	630	630	796	774
Sammanlagt	10 952	11 310	10 820	11 386	11 095	11 869

Utlåtanden från dataombudsmannens byrå om lagstiftningsprojekt

- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statistikcentralen och statistiklagen 12.1.2022
- Utlåtande om utkastet till lag om djurvälstånd och till lagar om ändring av vissa lagar som har samband med den 14.1.2022
- Utlåtande om regeringens proposition om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar 17.1.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition om ändring av lagstiftningen om social- och hälsovårdsreformen 20.1.2022
- Utlåtande om den parlamentariska styrgruppens och expertarbetsgruppens betänkande, utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om öppenhetsregistret 31.1.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till Specialmyndigheterna inom justitieförvaltningen och till lagar som har samband med den 4.2.2022
- Utlåtande om bedömningspromemoria om behoven av att ändra jordabalken 4.2.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering 17.2.2022
- Utlåtande om förslag till författningar och övriga förslag i samband med reformen av personbeteckningssystemet 4.3.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om nationella studie- och examensregister samt om ändring av lagen om grundläggande konstundervisning 7.3.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av den internationella konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden samt med förslag till lag om ändring av 11 kap. i strafflagen 9.3.2022
- Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om vissa makrotillsynsverktyg 10.3.2022
- Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården och till lagar som har samband med den 18.3.2022
- Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av hälsoskyddslagen och till lagar som har samband med den 22.3.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om tillsynen över social- och hälsovården 24.3.2022
- Utlåtande om genomförande av direktivet om gruppatalan 31.3.2022

- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till fastställande av könstillhörighet och lagar som har samband med den 31.3.2022
- Utlåtande om förslaget av arbetsgruppen för att bereda lagstiftning om ett så kallat coronapass för arbetslivet eller något annat alternativ 31.3.2022
- Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om digital identitet 5.4.2022
- Utlåtande om ändringar som den nationella läkemedelslistan förutsätter i lagen om elektroniska recept och i utkastet till lag om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården, kompletterande remissbehandling 6.4.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om automatiserat beslutsfattande inom den offentliga förvaltningen 10.5.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av arkivlagen och lagen om Riksarkivet 16.5.2022
- Utlåtande om arbetsgruppens betänkande om effektivisering av det europeiska systemet för utbyte av straffregisteruppgifter i fråga om tredjelandsmedborgare (ECRIS-TCN) 20.5.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om det nationella genomförandet av Brexitjusteringsreserv och till lagar som har samband med den och om en temporär lag 25.5.2022
- Utlåtande om regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomststöd 31.5.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om inkomstdatasystemet 31.5.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av jämställdhetslagen (främjande av lönetransparens) 1.6.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till ändring av lagen om främjande av integration och av vissa lagar som har samband med den 13.6.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som gäller en omorganisering av den offentliga arbetskrafts- och företags servicen 21.6.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om sekundär användning av personuppgifter inom social- och hälsovården 22.6.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om allmänna språkexamina 27.6.2022
- Utlåtande om lagutkastet om precisering av bestämmelserna om behandling av personbeteckningar 8.7.2022

- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program och vissa lagar som har samband med dem samt om utkastet till ändring av 1 § i statsrådets förordning om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program 14.7.2022
- Utlåtande om utkastet till statsrådets principbeslut om den finländska demokratipolitiken för 2020-talet 15.7.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om automatiserat beslutsfattande i beskattnings- och tullärenden 21.7.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om kandidaters valfinansiering, partilagen, vallagen och lagen om medborgarinitiativ 21.7.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition om ändring av lagen om det nationella genomförandet av Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik (1048/2016) 21.7.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten och till vissa lagar som har samband med den 29.7.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om patientombud och socialombud 8.8.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om datasystemet för den byggda miljön och om ändring av markanvändnings- och bygglagen 8.8.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag- och förordningsändringar för att förbättra kostnadseffektiviteten i läkemedelsförsörjningen 8.8.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition om ändring av polislagen 10.08.2022
- Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ett positivt kreditupplysningsregister 11.8.2022
- Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Rättsregistercentralens register över bindningar och bisysslor och ändring av vissa lagar som har samband med den 16.8.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av lagen om yrkesutbildning, universitetslagen och yrkeshögskolelagen samt 26 § i lagen om handledande utbildning för examensutbildning och 6 § i straffregisterlagen samt upphävning av lagen om rättsskyddsnämnden för studerande 29.8.2022
- Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om begäran om omprövning som gäller automatiserat beslutsfattande vid Migrationsverket 5.9.2022

- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ett försök med regional studielånskompensation och om en temporär ändring av 92 § i inkomstskattelagen 15.9.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om Statens ekonomiska forskningscentral 22.9.2022
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition om förtydligande av sekretessgrunderna för förundersökning 23.9.2022
- Utlåtande om bakgrundspromemorian om reformen av lagstiftningen om Arbetshälsoinstitutets verksamhet och finansiering 29.9.2022
- Utlåtande om regeringens proposition med förslag om ändring av lagen om fiske 18.10.2022
- Utlåtanden om regeringens proposition om godkännande av överenskommelsen mellan Finland och Estland om folkbokföring 19.10.2022
- Utlåtande om utkastet till social- och hälsovårdsministeriets förordning om minimiinformationsinnehållet 31.10.2022
- Utlåtande om förordningsutkast för genomförande av dricksvattendirektivet 14.11.2022
- Utlåtande om ändring av statsrådets förordning om allmänna språkexamina 28.11.2022
- Utlåtande om behandlingen av personuppgifter vid Åklagarmyndigheten – behovet av speciallagstiftning 15.12.2022
- Utlåtande om komplettering av regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och 3 och 20 b § i lagen om Finansinspektionen (RP 236/2021 rd) 22.12.2022

Utlåtande om utvärdering och bekräftelse gällande den interna kontrollen

Som utvärderingsramen för intern kontroll vid dataombudsmannens byrå användes fortsättningsvis den verksamhetsmodell som utarbetats tillsammans med justitieministeriet.

Tillståndet i intern kontroll och riskhantering vid dataombudsmannens byrå har bedömts genom tillämpning av den begränsade referensram för intern kontroll och riskhantering som statens controller-funktion gjort upp.

Den interna kontrollen vid dataombudsmannens byrå bedöms fungera på behörigt sätt med hänsyn till verksamhetens omfattning och art samt risker. Som en del av utvecklingsarbetet reviderades byråns strategi för åren 2022–2025. Delområden som förutsätter utvecklingsåtgärder var enligt utvärderingen för år 2022 särskilt:

- byråns personalresurser i förhållande till arbetsbelastningen och myndighetens eventuella nya uppgifter
- reform av organisationsstrukturerna så att de motsvarar byråns uppgifter och behov
- precisering av målsättningarna av samarbetet med intressentgrupperna
- utveckling av byråns informationssystem
- jämn fördelning av arbetet i organisationen
- frågor som förknippas med EU:s paket med en rättsakt om digitala tjänster och frågor om tillsynsmyndighetens behörighet
- utveckling och tillämpning av reglerna för nya digitala teknologier
- det höga antalet anmälda personuppgiftsincidenter och utredning om automatiskt beslutsfattande kan utnyttjas vid anmälningarnas behandling.

Planeringen gällande resurser och utveckling av lagstiftning görs i samarbete med justitieministeriet.

Helsingfors 22.6.2023

Anu Talus

Dataombudsman

Riktlinjer och rekommendationer från Europeiska dataskyddsstyrelsen 2022

- Guidelines 1/2022 on data subject rights - Right of access
- Guidelines 2/2022 on the application of Article 60 GDPR
- Guidelines 3/2022 on deceptive design patterns in social media platform interfaces: How to recognise and avoid them
- Guidelines 4/2022 on the calculation of administrative fines under the GDPR
- Guidelines 5/2022 on the use of facial recognition technology in the area of law enforcement
- Guidelines 6/2022 on the practical implementation of amicable settlements
- Guidelines 7/2022 on certification as a tool for transfers
- Guidelines 8/2022 on identifying a controller or processor's lead supervisory authority
- Guidelines 9/2022 on personal data breach notification under GDPR
- Recommendations 1/2022 on the Application for Approval and on the elements and principles to be found in Controller Binding Corporate Rules (Art. 47 GDPR)

DATAOMBUDSMANNENS
BYRÅ

PB 800, 00531 Helsingfors
tel. 029 566 6700 (växel)
tietosuoja@om.fi
www.tietosuoja.fi